

**HUMAN CENTEREDNESS AND ELECTRONIC
PUBLIC ADMINISTRATION**

**ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМ ТА ЕЛЕКТРОННА
ПУБЛІЧНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

Mikhrovska M. S.

*Ph.D., Doctoral Candidate
at the Department of Administrative
Law and Process
Educational and Scientific Institute
of Law of Taras Shevchenko Kyiv
National University
Kyiv, Ukraine*

Міхровська М. С.

*кандидат юридичних наук,
докторантка кафедри
адміністративного права та процесу
Навчально-наукового інституту права
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Конституція України, визнана однією з найдемократичніших у світі, проголосила, що «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1]. В правовому вимірі така концепція носить назву «людиноцентризм».

Так, людиноцентризмом можна вважати концепцією в публічному управлінні, згідно якої людина, її права, свободи та інтереси є найвищою соціальною цінністю та найбільшим пріоритетом для держави, це сервісно-орієнтована концепція, за якою держава зобов'язана служити людині, а не навпаки. Відповідно до ідеології людиноцентризму або «людино-орієнтованої» ідеології, держава має «служити» інтересам громадян, тобто діяти заради і в ім'я приватних осіб шляхом всебічного забезпечення пріоритету їх прав, свобод та інтересів у публічній сфері [2, с. 12]. Актуальними в цьому контексті видаються думки проф. Авер'янова В.Б., який протягом всієї своєї наукової діяльності відстоював позиції щодо необхідності повсюдного впровадження концепції людиноцентризму : «...треба утверджувати думку, що, зрештою, аспекти раціоналізації державного управління мають бути підпорядковані аспектам його демократизації і гуманізації [3, с. 25]», відтак, видається логічним, що наразі відбуваються спроби «переробити» систему вітчизняного державного управління в систему публічної адміністрації, що існує в європейських державах.

Якщо взяти до уваги Указ Президента України від 22 липня 1998 року «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» [4], то, стає очевидним, що цей документ не тільки деталізував вищезазначені положення Основного Закону, він, без сумніву, став фактичним втіленням всіх думок та попередніх напрацювань щодо справжнього призначення публічної влади, в ньому вперше було визнано факт недосконалості та помилковості суджень старого, радянського законодавства щодо «виконавчо-розпорядницької» природи управління як такого, в якому людина є всього лише гвинтиком системи. Наразі можемо констатувати, що Концепція адміністративної реформа є своєрідною точкою неповернення, яка утвердила сервісну орієнтованість як основу всіх подальших перетворень держави. «Зміст адміністративної реформи полягає, з одного боку, у комплексній перебудові існуючої в Україні системи державного управління всіма сферами суспільного життя. З іншого – у розбудові деяких інститутів державного управління, яких Україна ще не створила як суверенна держава. Її метою є формування системи державного управління, яка стане близькою до потреб і запитів людей, а головним пріоритетом її діяльності буде служіння народowi, національним інтересам. Ця система державного управління буде підконтрольною народowi, прозорою, побудованою на наукових принципах і ефективною» [4].

Саме тому, рухаючись в напрямку Європи, Україні вкрай необхідно брати до уваги категорію «публічна адміністрація» – адже домінуюче поняття «державне управління» давно вже віджило себе, а от «публічна адміністрація» ще досі перебуває у стадії «активного розгляду та можливості впровадження».

Проте, на сьогодні, враховуючи тенденції останнього десятиліття щодо надстрімкого розвитку інформаційних технологій, сама по собі категорія «публічна адміністрація» вже виглядає застаріло. Так, наразі, майже всі сфери діяльності держави і суспільства переходять в електронну (цифрову) площину. А, отже, мову необхідно вести і про електронну публічну адміністрацію, адже саме вона, на відміну від звичайної, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій є найбільш наближеною до громадян, а, отже, – і до забезпечення їхніх прав та свобод. Відтак, електронну публічну адміністрацію можна визначити як сукупність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, що підпорядковані публічній владі, діяльність якої спрямована на виконання законів та реалізацію інших публічно-управлінських функцій, які можуть делегуватися підприємствам, установам та організаціям та будь-яким іншим суб'єктам, що здійснюють функції публічного управління з метою забезпечення прав і свобод людини і громадянина за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій [5].

Важливо звернути увагу тезу з Декларації принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальна задача в новому тисячолітті» від 12 грудня 2003 р. в Женеві за результатами Всесвітньої зустрічі на вищому рівні з питань інформаційного суспільства, а саме: «Інформаційно-комунікаційні технології слід розглядати як інструмент, а не самоціль, що можуть забезпечити величезний позитивний ефект (підвищення продуктивності праці, економічного зростання, створення нових робочих місць та розширення можливості працевлаштування, підвищення рівня життя тощо)» [6]. Те саме і з електронною публічною адміністрацією: важливо не те, наскільки швидко і якісно будуть переведені дані у електронний/цифровий формат, важливо те, наскільки ефективно, зрештою, така електронна публічна адміністрація забезпечуватиме права громадян.

Дійсно, у рамках реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна має забезпечити комплексний розвиток електронного урядування відповідно до європейських вимог [7]. Концепція розвитку електронного урядування, прийнята аж через 20 років після згаданої Концепції адміністративної реформи, зазначає наступні глобальні напрями подальшого розвитку електронного урядування:

1. модернізація публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;
2. модернізація державного управління за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;
3. управління розвитком електронного урядування [7].

Ще одним підтвердженням надзвичайної важливості цього напрямку є підписання та ратифікація у 2023 році Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027) [8]. Зокрема, там зазначається, що, існує необхідність справедливого та людиноцентричного цифрового переходу щодо впровадження нових цифрових технологій в економіці та суспільстві, що, беззаперечно свідчить про те, що становлення електронної публічної адміністрації в Україні, яка покликана втілювати концепцію людиноцентризму та сервісної держави, на сьогодні є одним з найважливіших та найактуальніших напрямів розвитку України.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Аверьянов В.Б. Обновление украинской административно-правовой доктрины на основе принципа верховенства права. Часопис Київського університету права. 2008. № 3. С. 9-14.

3. Аверьянов В.Б. Адміністративна реформа і права наука. 2002. № 3. С. 20-27.

4. Концепція адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22.07.1998. *Офіційний вісник України*. 1999. № 21. С. 32.

5. Міхровська М.С. Електронна публічна адміністрація в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. *Випуск 3(44), 2022* Вилучено з http://pjuv.puoua.od.ua/v3_2022/13.pdf

6. Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання у новому тисячолітті» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c57#Text

7. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 649-р. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#Text>

8. Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027). (ратифіковано Законом України № 2926-IX від 23.02.2023). Вилучено з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-22#Text

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-59>

REPRESENTATION OF THE ISSUE OF HUMAN RIGHTS IN CRIMEA IN THE INTERNATIONAL ARENA

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ПИТАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В КРИМУ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

Moiseieva T. M.

*Candidate of Historical Sciences,
Docent, Docent of the Department
of International Relations and Law
National University
"Odessa Polytechnic"
Odesa, Ukraine*

Moicesva T. M.

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин та права
Національний університет
«Одеська політехніка»
м. Одеса, Україна*

Здійснивши збройну агресію проти України (2014 р.) та окупувавши Крим, влада Російської Федерації порушила норми міжнародного права та, по суті, анулювала взяті на себе міжнародно-правові зобов'язання